

MARGINALCI KOLO VODE

Ništa u televizijskoj mreži nije jače od televizije same. Kada se okani svoje servisno servilne uloge kućnog kina, prenositelja već režiranih događaja, kazališta, priredaba, sastanaka itd. i kada pusti kroz katodnu cijev život sam po sebi — onda je, ništa mudro, najbliža sama sebi, onda je — prava televizija. Zašto to ovom prilikom napominjemo? Zato što se dogodio jedan dan u sklopu *Dana JRT*, onaj novosadski, koji to sjajno dokazuje. Mada je tu u samo jednoj emisiji riječ o čistom dokumentu, a to je bila reportaža sa samoga mjesta, iz ratom izranjena, raskomadana Bejruta, sjajnog vanjskopolitičkog reportera *Laszla Totha*, a ostale su emisije imale i scenarije (*Žilnikove Posrnule ovčice*) i mnogo, mnogo montaže (*Nevinost Mladena Vraneševića*, tj. *Laboratorije zvuka*) — ima nešto što im je zajedničko. Marginalizam. U njima su se pojavili, filmaški bi se reklo — naturščici, ljudi koji nam nisu ništa predstavljali, nego su nam, jednostavno, stavljali svoje živote, elektronikom posredovano, pred naše noge. Na nama je bilo — ili da ih vratimo odakle su došli, s pomoću daljinskog upravljača, ili da se nad njima zamislimo. Dvije *Žilnikove* pastirice pripremalo su svoje uloge cijeli život — kako, onda, ne bi bile uvjerljive? *Vraneševićev* legendarni kauboj Vilmoš, neki vojvođanski trubadur s izgledom i gitarom kao u *Woodyja Guthrieja*, ali bez sluha, travestit kojega »progone« mediji i felinijevski ugostitelj — osobe su koje nećemo zaboraviti. No, nisu li, na neki drugi način, i vojnici s kojima razgovara *Laszlo Toth*, a i on sam, marginalci svjetske krize mira i boljitka? Zar i *Želimir Žilnik*, cijelim svojim stvaralačkim bićem i osobnim životom čak nije poprilično marginalac? A tako su nam odjednom značajni i zanimljivi kada ih posreduje medij koji je, kao što reče onaj, ujedno i poruka. *Milan Belgišarin* u dokumentarnom filmu *San o bjelini* dovodi nam u kuću Roma koji tek na radnoj akciji prvi put spava u krevetu. No, tu vrijedi, u televizijskom smislu, samo ono što autor nije »umjetničario«. Kada Rom sam govori o snu u pravom krevetu. Dakle, riječ je bila cijele te večeri o ljudima s ruba, s dna, reklo bi se — socrealistički, a televizijska su ostvarenja stremila k vrhuncima. Teme su, gotovo odreda, bile crne, onakve kakve bi nekad završile i u filmske, a nekmóli televizijske bunkere i šančeve. Šteta što se nije život koji nije s dna malo provukao s istim realizacijskim uspjehom. Ili, možda, to nije ni moguće, ili nemamo autora za to? Pa, nisu valjda svi talentirani, uvjerljivi, neposredni u komunikaciji, pripadnici socijalne strane za koju se može reći — sve sam go marginalac!

Mario Bošnjak